

חג סוכות על מה ולמה?

א. ספר ויקרא כג, מג - "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים"

חשוב מדוע ציוותה התורה לעשות זכר לדבר הזה? הרי היו הרבה ניסים במדבר שאפשר לעשות להם חג, זכר למן שירד, זכר לשמלות שלא בלו, זכר לאימים שיצאו מן הסלע...מדוע דווקא הנס שהיו סוכות במדבר זכה לחג?

כדי לענות על שאלה זו נצטרך לראות מחלוקת יסודית וחשובה בגמרא במסכת סוכה...

ב. מסכת סוכה דף יא - "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל - ענני כבוד היו, דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר סוכות אמש עשו להם"

חשבו מי יותר צודק לדעתך מפשט התורה שהבאנו למעלה, האם הפסוק מסתדר כמו רבי עקיבא או רבי אליעזר?

אחרי שראינו את פשט התורה ואת מחלוקת התנאים בגמרא, נראה שגם בסיס מחלוקת זו נחלקו האמריסים בתורה:

ג. רש"י: "כי בסוכות הושבתי - ענני כבוד"

ד. רמב"ן: כי בסוכות הושבתי את בני ישראל - ענני כבוד, לשון רש"י. והוא הנכון בעיני על דרך הפשט, כי צוה שידעו הדורות את כל מעשי ה' הגדול אשר עשה עמם להפליא ששכן אותם בענני כבודו כסוכה... כענין שנאמר (ישעיה ד ה ו) וברא ה' על כל ארון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן ונגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חפה וסוכה תהיה לצל יומם מחרב וגו', ומפני שכבר פירש שענן ה' עליהם יומם ועמוד האש בלילה, אמר סתם כי בסוכות הושבתי, שעשיתי להם ענני כבודי סכות להגן עליהם. והנה צוה בתחילת ימות החמה בזכרון יציאת מצרים בחדשו ובמועדו, וצוה בזכרון הנס הקיים הנעשה להם כל ימי עמידתם במדבר בתחלת ימות הגשמים. ועל דעת האומר סכות אמש עשו להם, החלו לעשותן בתחילת החורף מפני הקור כמנהג המחנות, ולכן צוה בהן בזמן הזה. והזכרון, שידעו ויזכרו שהיו במדבר לא באו בבית ועיר מושב לא מצאו ארבעים שנה, והשם היה עמהם לא תסרו דבר.

חשוב מה ראייתו של הרמב"ן לכך שמדובר על סוכות של ענני כבוד? ומה ראייתו לאומר שמדובר על סוכות אמש? למה כתוב מהי שיטת הרמב"ן בצמח סוכות אמש או ענני כבוד?

ה. דעת הרשב"ם

פשוטו כדברי האומרים במסכת סוכה (יא, ב): סוכה גמא. וזה טעמו של דבר: "חג הסוכות תעשה לך... באוספך אגדך ומיקבך" (דב' טז, יג) - באוספך את תבואת הארץ ובתיכם מלאים כל טוב (ע"פ דב' ו, יא), דגן ותירוש ויצהר, למען תזכרו כי בסוכות הושבתי את בני ישראל במדבר ארבעים שנה, בלא יישוב ובלא נחלה, ומתוך כך תתנו הודאה למי שנתן לכם נחלה ובתיכם מלאים כל טוב, ואל תאמרו בלבבכם 'כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה'... ולכך יוצאים מבתים מלאים כל טוב בזמן אסיפה ויושבין בסוכות, לזכרון שלא היה להם נחלה במדבר ולא בתים לשבת. ומפני הטעם הזה קבע הקדוש ברוך הוא את חג הסוכות בזמן אסיפת גורן ויקב, לבלתי רום לבבם על בתיהם מלאים כל טוב, פן יאמרו: ידינו עשו לנו את החיל הזה

חשוב וכתוב מי דעתו של הרשב"ם במחלוקת וכיצד הוא מוכיח זאת מתוך הפסוקים?
בנוסף מה המטרה של היציאה מן הבית למשך שבועה ימים עשרי דעתו?

עתה הגענו לפסיקת ההלכה, חידוש גדול בסוגיה זו שהדבר מביא עינינו אל פסוק אחי"ב אותנו כמאן הסוכה להתכוון וזה חלק מן המצווה ע"מ:

ו. וטור אורח חיים הלכות סוכה סימן תרכה
הסוכות שאומר הכתוב שהושיבנו בהם הם ענני כבודו שהקיפן בהם לבל יכם שרב ושמש ודוגמא לזה צונו לעשות סוכות כדי שנזכור נפלאותיו ונראותיו ואף על פי שיצאנו מצרים בחדש ניסן לא צונו לעשות סוכה באותו הזמן לפי שהוא ימות הקיץ ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל ולא היתה ניכרת עשייתנו בהם שהם במצות הבורא יתברך ולכן צוה אותנו שנעשה בחדש השביעי שהוא זמן הגשמים ודרך כל אדם לצאת מסוכתו ולישב בביתו ואנחנו יוצאין מן הבית לישב בסוכה בזה יראה לכל שמצות המלך היא עלינו לעשותה...

ז. שולחן ערוך או"ח סימן תרכה:

כי בסוכות הושבתי את בני ישראל הם ענני כבוד שהקיפם בהם לבל יכם שרב ושמש.

חשוב וכתוב כדעת מי פסקו ה"טו"ר והשלחן ארוך? למה לדעתך בתור פוסקי הלכה היו צריכים לענות את הצנין הזה בתור פסקי הלכות?

להרחבה ואתגר למעוניינים: ב"ח אורח חיים סימן תרכה: בסכת תשבו וגו' תלה הכתוב וכו'.

איכא למידק בדברי רבינו שאין זה מדרכו בחיבורו זה לבאר הכונה לשום מקרא שבתורה כי לא בא רק לפסוק הוראה או להורות אנהגה ופה האריך לבאר ולדרוש המקרא דבסכת תשבו ויראה לי לומר בזה שסובר דכיון דכתיב למען ידעו וגו' לא קיים המצוה כתיקונה אם לא ידע כוונת מצות הסוכה כפי פשטה ולכן ביאר לפי הפשט דעיקר הכוונה בישיבת הסוכה שיזכור יציאת מצרים...